

ره‌خه‌ی کوردی یان چه‌واشه‌کردنی خوینەر

محهمهد هه‌ریری

ره‌خه‌که‌ی کاک (کوردی) م خوینده‌وه، که له‌سه‌ر نوسینیکی من له وه‌لامی نوسینیکی مه‌هاباد قه‌رده‌اغی نوسیبووی، به ناویشانیکی پروپاگه‌نده‌یی وروژینه‌ر به تایبه‌تی بۆ ئه‌وه‌ی نوسینه‌که‌ی منی نه‌خویندبیته‌وه. ناویشانی نوسینه‌که‌ی (دیسان ئافه‌رتی کورد به چاوی نزم سه‌یر نه‌کرین)

به‌راستی سه‌یرم به‌و ناویشانه‌ی وروژینه‌ر وه‌دنیازه‌هات، هه‌ر له‌به‌ر ئه‌و هۆیه‌ش بوو زۆر دوو دل بووم له وه‌لامدانه‌وه‌ی، سه‌ره‌پای ئه‌وه‌ی من هه‌ز ناکه‌م وه‌لامی که‌سانیک بده‌مه‌وه له ژیر نازناو خۆیان هه‌شار داوه وه‌ک کاک کوردی، چونکه زیاتر له ۳۰ ملوین مرۆفی کوردی هه‌یه.

نازانم بۆ ده‌بیت وه‌لام دانه‌وه‌یه‌کی هێمانه‌ی پر له ریز بۆ مه‌هاباد خان، که من دیسان ئه‌و په‌ری ریزم بۆی دوباره ده‌که‌مه‌وه، ببیته سه‌یر کردنی ئافه‌رتی کورد به‌چاوی نزم؟؟

من هه‌موو خوینه‌ریکی به‌ ویزدان و دوور له هه‌لوێستی تایبه‌تی فیکری سه‌رپشک ده‌که‌م، که نوسینه‌که‌ی من بخویننه‌وه، ئه‌گه‌ر خوا نه‌خواست هه‌ک تۆسقال سوکایه‌تی تیدا بوو، ئاماده‌م داوای لی‌بوردن له هه‌موو ئافه‌رتیکی کورد بکه‌م، یه‌که‌میانیش مه‌هاباد خان.

له‌وه‌ش سه‌یرتر کاک کوردی سه‌ره‌تای نوسینه‌که‌ی به‌و رسته‌ی درامیه‌ی ده‌ست پیده‌کات" له رۆژی ۸ ی ئه‌م مانگه‌دا محهمهد هه‌ریری له وه‌لام دانه‌وه‌ی مه‌هاباد قه‌رده‌اغی سوکایه‌تیکی به‌سه‌رحه‌م ئافه‌رتی کورد کرد. " من پێویستم به پاکانه‌ی کردن نییه بۆ هه‌لوێستم له ده‌ره‌ق ئافه‌رتی کورد، هه‌ر هینده ده‌لیم له چوارچۆیه‌ی قه‌ناعاتی فیکری و بۆچوونم هه‌رده‌م هه‌ول و ته‌قه‌لام داوه بۆ پێشخستنی مه‌سه‌له‌ی ئافه‌رت و وه‌ده‌ست هینانی مافه‌ی شه‌ریه‌کانی خۆی، دوور له نامۆبوون و ئیستیلاب و تیوره‌ی هاوه‌ردوه‌کان، که به هه‌چ جۆرێک له‌گه‌ڵ که‌لتور و به‌هاکانی کۆمه‌لگای کوردی ناگونجین. هه‌رده‌م له دوو به‌ره‌ی هاوته‌ریب جه‌نگاوم، به‌ره‌ی ناوخۆی ئه‌و داب و نه‌ریته‌ی گه‌نده‌لانه‌ی که له پایه‌ی ئافه‌رت که‌ده‌که‌نه‌وه، هه‌روه‌ها به‌ره‌ی هاوه‌ردوو، که هه‌ر تیوریکی گه‌نده‌ل و لادهری دژ به به‌ها به‌رزه‌کانی کۆمه‌لگه‌که‌مان ده‌رچیت هه‌ول ده‌ین له‌سه‌ر کچانی کورد پراکتیسه‌ی بکه‌ین.

من پێشبینم کرد له نوسینه‌که‌م (فیمینست و ترسیکی به‌جی) که پیاوی کورد هه‌رچه‌نده وانیشان بدات که رۆشنی‌ر و مۆدرینه‌ی به‌لام له ناخیدا هه‌ر به‌ چاوی زه‌عیفه‌ی خۆمالی ده‌روانیته‌ ئافه‌رت، من به‌و نوسینه‌م به‌لایه‌نی که‌م ئه‌و تیپروانینه‌م ره‌تکردۆته‌وه، به‌لام کاک کوردی وه‌ک ئه‌و پیاوانه‌ی بازار هه‌لچۆه، ئه‌گه‌ر ببینن و پیاویک له کێشه‌ی دایه‌ له‌گه‌ڵ ئافه‌رتی.

ئینجا سه‌ره‌له‌به‌ری نوسینه‌که‌ی یه‌ک وشه‌ی زیادی نه‌خسته‌ سه‌ر بابه‌ته‌که‌، جگه‌ له په‌لار و توانج نه‌بیت. نه‌ک هینده له‌گه‌ڵ کۆله‌واریشی له بابه‌ته‌که‌ منیش تاوانبار ده‌کات به‌وه‌ی که له فیمینست و فیمینیزم نه‌گه‌یشتووم، داوایش وه‌کبلی غه‌یب بخوینیته‌وه پێی وایه دواکه‌وتنی وه‌لامه‌که‌ی من له‌به‌ر به‌دوا گه‌ران و خویندنه‌وه‌م بوه، هه‌رچه‌نده ئه‌و قسه‌یه به‌ تۆمه‌تی نازانم، ئه‌وه ئه‌گه‌ر راست بیت به‌لگه‌ی وه‌لامیکی بابه‌تیانه‌یه، به‌لام ئه‌گه‌ر ئه‌و هه‌موو کاته‌ی پێ خه‌ریک بام بپگومان وه‌لامه‌که‌م له‌وه‌ی بلاوم کرده‌وه چاکتر ده‌بوو، ئینجا خۆم ده‌میکه‌ ئاشنام به‌و لیکۆلینه‌وه‌ سوسیۆلۆژیانه‌، پیلانی ته‌واکردنی خویندنی بالاشم هه‌ر له‌سه‌ر ئه‌و بابه‌ته‌یه ئه‌گه‌ر ته‌مه‌ن ده‌رفه‌ت بدات.

ئه‌وه‌ی جیگای سه‌رسوڕمانه‌ کوردی پاکانه‌ ده‌هینیته‌وه بۆ لیزبیانیزم به‌ بیانووی هه‌بوونی (گه‌ی). جارێ من که باسی لیزبیانیزم کرد، هه‌چی قسه‌ی خۆم نه‌بوون بۆلکو قسه‌ی رابه‌ره‌ فیمینسته‌کان بوو، نازانم ئه‌و براهیه‌ بۆ هینده پێی

قەلس بوە بلی ئاواتی کۆمه‌لگایه‌کی پر له گه‌یی ولێزیان بۆ کورد بخوازی؟ ئینجا که‌باسی په‌یوه‌ندی توندوتۆلی فی‌مینیزم ولێزیانیزمیشم کرد، بۆ سه‌لماندنی ره‌وایه‌تی ترسی ئەو که‌سانه‌ بوون که مه‌هاباد خان له‌ نوسینه‌که‌ی خۆی (فی‌مینیست پیاو خۆر نییه‌) ئاماژه‌یان پێده‌کات، نه‌ک خۆانه‌خواسته‌ بۆ تانه‌لێدان بێت له‌ ئافره‌تی کورد. کۆمه‌لگای ساغ و سه‌لیم هه‌ردوو دیارده‌که‌ ره‌ت ده‌کاته‌وه‌ : گه‌یی ولێزیان. ئەوه‌شی پشتگیری ده‌کات با یه‌که‌م جار له‌ خۆیه‌وه‌ ده‌ست پێ بکات.

ئوه‌و من نیم سوکایه‌تی به‌ ئافره‌تی کورد ده‌که‌م کاکه‌ کوردی، به‌لگو - له‌ نوسینیکی تردا - جه‌نابته‌ سوکایه‌تی به‌و هه‌موو کورده‌ی ئەوروپا ده‌که‌یت که‌ گوايه‌ له‌شيان فرۆشته‌وه‌ له‌ یۆنان و ئیتالیا، و فرن و فرنچی ده‌که‌یته‌ زاواوه‌یه‌کی نوێ، له‌ کاتی‌دا ئەوانه‌ی ئەو کارانه‌یان ده‌کرد رێژه‌یه‌کی هێنده‌ که‌م بوون که‌شایه‌نی باسکردن نییه‌ به‌و شیوه‌یه‌ بازاریه‌. ئینجا که‌ی ئەوه‌ی نوسین به‌ کوردی بنوسیت و ناویشی کوردی بێت له‌کۆتایی نوسینه‌که‌ی ده‌قیکی ئینگلیزی دنوسیته‌وه‌ و وه‌رگیران و تیگه‌یشتنه‌که‌ی به‌من ده‌سپێریت، با من تێی بگه‌م، ئەه‌ی ئەو هه‌موو که‌سه‌ی که‌ ئینگلیزی نازانن چیه‌که‌ن؟ من دل‌نیام خۆشت تێی نه‌گه‌یشتووێ زۆر سه‌قه‌تانه‌ش نه‌قلت کردوه‌، که‌ به‌ته‌واوی له‌ سیاقدا داچراوه‌.

خۆزگه‌ نوسینه‌که‌ت که‌ به‌و ناویشانه‌ پروپاگه‌نده‌یه‌ ده‌ست پێکرد، به‌و دروشم لێدانه‌شت کۆتایی پێ نه‌هێنابا که‌ فری به‌سه‌ر نوسینی بابه‌تییه‌وه‌ نییه‌. مه‌گه‌ر وروژاندنی هه‌ستی ئافره‌تانیک نه‌بێت. خۆزگه‌ زانستیانه‌ مامه‌له‌ت له‌ته‌ک نوسینه‌که‌ی من ده‌کرد، تا منیش هه‌له‌و که‌موکورتیه‌کانیم بزانیابیه‌، نه‌ک به‌کارهێنانی شیوازی ناوژراندن، قسه‌ خسته‌ زارم که‌من هه‌رگیز نه‌مکردوه‌. ئیتر ریزم بۆ مه‌هاباد خان ئەگه‌ر کۆکیش نه‌بم له‌گه‌ل بیروپراکانی، هه‌یج له‌و راستیه‌ که‌م ناکاته‌وه‌ که‌ نوسه‌ریکی به‌ توانایه‌، هیوادارم کورد سه‌ده‌ها نمونه‌ی وه‌ک ئەه‌ی هه‌بێت.

۲۰۰۳ - ۱ - ۱۵

تیبینی کوردستان نیت:

مه‌رج نیه‌ ئەم نووسینه‌ له‌گه‌ل بیرو بۆ چونی نه‌ته‌وايه‌تیماندا بێت، که‌ بۆچونی (کوردستان نیت)ه‌، به‌لام به‌هۆی پروا بوونمان به‌ ئازادی ده‌ربرپه‌وه‌، بلاویده‌که‌ینه‌وه‌..... له‌گه‌ل ریز و خۆشه‌ویستیماندا بۆ پارێزهرانی بیری نه‌ته‌وايه‌تی و خه‌باتکارانی ئەم رێگه‌یه‌. ئەم تیبینه‌ له‌ ژێر هه‌موو نووسیتیکدا دنوسریت..... ۲۰۰۳-۱-۱۵